

ander een
iets anders.
oed. De één
ij een alles-
lat hij juist
let in zonde
reden. Mits
te ontzien,
n te kunnen

leven.
t, d.w.z. op-
princi-
erkeerd.
gen van den
ouding van:
n, die han-
dsche wijze
p chris-
t laatste er-
ren.
ds geboden
nden.
a staan. Ne-
is pas ge-
s voor po-
nten temid-
de schatka-
K. S.

VEN
DE

X.
i inzóóverre,
is onderwerp
en: hoe kan
llen, te doen
or 1946 (zie
ij doen wil:
a tot gehoor-
roep er geen
sele ethiek
de grond-
ng over het
en over het
van dat van
overtuiging
e Schrift en
dat gebeurt,
jeugd-leider).
n een oproep
gehoorzaam
een overeen-

den, dat een
rden, als ze
tend zal wer-

streden altijd
prip, opriep,
de en door-
wist aan te
n, doorgaans
n" van "heel
s. In Kersten
principes.
meer mannen
boreeren aan
ooraanstaande
heid. En aan
p een pro-
Op begin-
Kuyper heeft
zij faalde in

ondvragen —
wél kunnen
ding stonden
kwam van
as een groote
ans-bediening.
lan één punt
e, aangevoch-
aan; en voor
streden, voor
eft veel van
ik weet het
iviteerde voor
itgewezen, dat

teenschap, die
ok om Colijn,
den door een
voorbaat van
, en vandaar
zijn voor een
die met be-
tische grond-
voor een nieu-
die steeds be-

wuster zich associeeren met andersdenkenden, en
steeds minder studie van hun eigen confessionele
inhouden blijken te maken, ware dan te gemakkelijker
uitgeschakeld.

Maar juist nu onder inwerking van bedoelden
machtsstrijd eerst systematisch-langzaam en eindelijk
op een zeldzaam lichtvaardige manier, met één for-
schen greep, de wil zich doorzette om van wat „lint-
worm" heette, zich te ontdoen, kwam een positief
antwoord op de vraag, wat God concreet wil, meer
en meer onder de praktische onmogelijkheden te lig-
gen. „De natie" kan ons vragen: gij wilt ons oproe-
pen tot gehoorzaamheid aan Gods geboden: hoe
luiden ze dan? Het antwoord blijven we meer
en meer schuldig. Want over de grondvragen
werd men onzeker. Het negativisme van den haat,
door „de kerk" gevoed, leidt meer en meer tot chaot-
ische, babylonische spraakverwarring: men heeft
geen leiding meer, en wil geen strak-confessionele.

Typisch komt dit onzekere uit in een rede,
waarop te Birkhoven dr. M. Kruijswijk de syno-
docratische gebonden heeft onthaald. „Liep over
de cultuurvraag. Referent wou tusschen Barth en
Schilder dóór-koersen (verslag in „Trouw", 30 Juni
'47). Barth niet. Schilder ook niet. Want: diens cul-
tuurbegrip „leidt tot het ontloopen van het
eigenlijke vraagstuk dezer dagen".

Over niet veel verbaas ik me tegenwoordig: waar-
toe de kerkelijke haat al niet leiden kan! Het is waar,
dat Schilder's cultuur-begrip tot veel (bewuste) ont-
zegging leidt (ter wille van de „basileia"). Maar
dat het van de kwesties van den dag afvoert is voor
den man zelf een ontdekking. Wát hij over die ont-
zegging leerde (b.v. onder verwijzing naar Matth.
19:12) was **JUST** om het vermijden van de kwes-
ties van den dag te verbieden (zie heden: „Uit
de Schrift"). Terecht — ik weet niet meer wie en
waar — schreef iemand onlangs, dat de tijd nog niet
ver achter ons ligt, dat Hepp de mystieke zielezjes
voor de Schilder-jacht ving met zijn sneer over het
„lied van den arbeid" (!) dat daar in zijn buurt
de gezangen der „vrije genade" (!) overstemde; de tijd
ook, waarin Overduin klaagde, dat het pelgrim-zijn,
het op zoek zijn naar een andere wereld, te zeer
op den achtergrond kwam, wíl men al te zeer met
de problemen van den dag zich oecupeerde.

Zulke volslagen divergeerende polemische impro-
visaties, gespeend aan alle indringende argumentatie,
voldoen ongetwijfeld aan de bij de synodocratische
anti-revolutionairen bestaande behoefte aan op korten
termijn leverbaar anti-Schilder-propaganda-mate-
riaal. Velen denken dan: we redden zóó Kuyper. Maar
overigens bewijzen ze slechts, hoe onzeker de erge-
namen van Kuyper in groepsverband zijn. Ze hebben
maar één negatief beginsel: Kuyper niet te laten cri-
tiseren, althans niet in de kerk, door een kerk-mensch,
waar zoo iets nog opvalt. Terwijl dr. H. H. Kuyper in
de politiek, aan de V.U. (afgedacht van de theologi-
sche faculteit), niets meer te vertellen had om Kuy-
per's levenswerk te redden (en hen, die het aan de
V.U. nog probeerden, maar anders dan hij, hielp te-
genwerken, zooveel hij kon), daar heeft hij de slappe-
danigheid van de kerkelijke vergaderings-appa-
ratuur gebruikt om daar, met behulp van kerkelijke
vrienden, weg te werken wie Kuyper op details
afvielen. De glorie van dien naam moest op dat laat-
ste bolwerk worden gehandhaafd: de mythe!

Gevolg is: een politieke en culturele samenleving,
die al minder van Kuyper bewaard heeft, die een in
de grond problemen steeds meer verdeelde en on-
zekere leidersphalanx heeft, en toch te roepen staat:
verkondig heel de natie Gods ge-
bode n. De leus is van Kuyper, maar de leer van
Kuyper, waar is die gebleven?

Maar zoodra er van onze zijde gezegd wordt: laat
de concrete inhoud van Gods gebod weer worden
in studie genomen, want de probleemstelling deugt
niet steeds, roept de leiding: dat is een brandje: blus-
schen, blusschen, localiseeren, niet over praten!

Waar dat naar toe moet? Naar de tragedie van een
„vroolijk" kersten-dom. Dat lijkt me even gevaarlijk
als het „klagende".
K. S.

PRATEN OF EERST SCHRIJVEN? III.

De heer Miedema vervolgt:

En nu verschijnt dan op 17 Mei 1947 de Reformatie
met een hoofdartikel: Samenspreken of niet. Natuur-
lijk zult U zich met uw medeondertekenaars hebben
gerealiseerd, dat samenspreken een tour de force op
het slappe koord is. Een kind kan met één vingertje
ons evenwicht verstoren. Daarom geen onvertogen
woord, opdat niemand zich ergere.

Onder ons gezegd: wat hier genoemd wordt, heb-
ben onze deputaten zich, bij mijn weten, heelemaal
niet gerealiseerd. Zij zijn niet bang voor een samen-
spreking, die ze immers na correspondentie hebben
aangeboden, nu voor de tweede maal, en zij zijn dus niet benauid voor een
„tour de force op het slappe koord". Ze zijn alleen
maar bang voor het niet leggen van een
vasten bodem, waarop de kerk Gods
kan stáán. En daarom zeggen ze: eerst schrijven:
dan ligt de bodem vast. En daarna kan
dan geen baby ons evenwicht meer verstoren; want

de kerk weet dan waar ze aan toe
is. — Voorts:

Reeds op de zesde regel van het artikel lees ik het
woord „synodocratisch" en U wilt nog wel, dat dit
woord in alle synodale bladen wordt afgedrukt. Is dit
taetvol?

Ongetwijfeld: het woord zegt precies wat we
tegen het kerk-recht der anderen hebben; we hebben
het in dit (de kern rakende) woord uitgespro-
ken kerkrechtelijk bezwaar dadelijk genoemd, en we
hebben er niet de minste behoefte aan, het te ver-
loochenen; we wilden, dat ook Ridderbos e.s. maar
ons verzochten, hun eerste woorden nog eens als be-
zwoeren voor God af te drukken in onze bladen — in
ruil natuurlijk voor de onze in hun bladen. Want zoo
iets past ons, als we zeggen, dat de H. Geest
ons leidt. Men verloochent deze geloofsverzeke-
ring — dat was het toch, als hun woorden serieus
zijn? — als men wat de H. Geest gezegd wordt on-
derwezen te hebben; later camoufleert. — Dan:

U weet, dat de groote massa zich aan dat woord ergert,
en vervolgens er om licht, al uw verdediging van „Geen
scheldwoord, maar typeerend woord" ten spijt.

De groote massa, die doet zooveel onzinnigs; maar
is dat een reden om de kern weg te snijden uit de ge-
sprekstaf? — Verder:

Dan volgt, twee regels verder het adres van den brief,
waarin dr. v. d. Zanden als 2e scriba van de zich noe-
mende Gen. Syn. der Geref. Kerken in Ned. wordt
aangesproken, waarin onze synodale broederen onge-
twijfeld eerder de bokshandschoen dan de broeder-
hand zullen zien, te meer, daar U zich zelf als depu-
taten der Geref. kerken in Nederland presenteert,
zonder het toevoegsel: zich noemende. Hiermee heeft
U de uitslag van de samenspreking reeds van te voren
vastgesteld en overbodig gemaakt.

Pardon: niet de UITSLAG, doch het UITGANGS-
PUNT der samenspreking is in deze pretentie te voren
vastgesteld. De anderen zeggen: WIJ bleven die wij
waren. WIJ constateeren: WIJ bleven die we waren.
Dat is over en weer bekend, en — bij God ook. En
nu laten we hun, d.w.z. den anderen, toe, ons al hun
argumenten tegen te voeren, en belooften bij voor-
baat: al onze menschen mogen ze allemaal lezen. Zij
kunnen ons dan controleeren als we soms foefjes
gebruiken om er af te komen. Dat is niet twee, maar
drie mijlen meegaan, dacht ik zoo. — We vervolgen:

Indien U beide partijen „zich noemende" had ge-
noemd, dan was er nog over te praten geweest, wie
gelijk had.

Wel, doet U eens aan beide „partijen" een voor-
stel? Eens kijken, wat de anderen ervan zouden zeg-
gen? Wij hebben geen bezwaar, het FEIT te consta-
teeren, dat we hierboven zelf releveerden: twee noe-
men zich met denzelfden naam. Dat weet iedereen.
Maar we hebben er wél tegen, iets te zeggen dat
we niet meenen, louter vanwege de salonmanieren.
Een salon is geen kerk. We meenen: juist waar er
twee zich noemen met denzelfden naam, móet er ge-
sproken worden over de vraag, wie gelijk heeft. Zijn
er trouwens geen rechtsvonnissen, die rustig verklar-
en: de („vrijgemaakte") kerk is de gereformeerde
kerk ter plaatse? We zouden niet graag deze verstan-
dige uitspraak, die voor ons zelf meer is dan ver-
standelijke conclusie, zelf willen tegenspreken. Maar
wij willen met genoegte brieven behandelen van de
overzijde, die ons aanspreken met: „zich noemende".
Op dit punt zijn we minder kleinzeerig dan die ons
bekende synodocratische vergaderingen, die onze
vergaderingen, ook als ze vredesvoorstellen deden,
b.v. inzake de rechtbank-kwesties, doodkalm onbe-
antwoord lieten. Vanwege het adres. Dat precies het-
zelfde zeide, als wat de anderen zeiden. Overigens „po-
gingen tot samenspreking", moeten beginnen met te
zeggen: dit en dat is tusschen ons in geding. Wie dat
niet hóóren wil, maar wél zelf zeggen, die doet wat
vreemd. — Voorts:

Nu zegt U reeds voor het begin van de samen-
spreking: „Dr. v. d. Zanden, wij zijn alleen Gerefor-
meerd, U zult tot ons standpunt moeten overkomen".
Dit moge zoo zijn, en U moge met alle recht aan uw
zijde zoo denken, een poging tot verbroedering mag U
m.i. aldus niet inluiden.

Schrijver ziet het mis. Deputaten geven alles wat
zij tot nu toe voor Gods aangezicht hebben beleiden
in discussie; zij vinden dat wie w e r k e l i k
g e l ó ó f t, voor zoo'n discussie niet
bang moet zijn. Zij laten de anderen precies
hetzelfde recht, maar dan ook gelijken plicht (van
den ander „hooren", wat b.v. in de eerste procedure
nog nooit gebeurd is!!!), en zijn dus erg broederlijk
den broeder. Maar ze willen niet een spelletje:
alsof er geen kwesties zijn. En ze willen ook geen
„verbroedering". Ze willen voorloopig verhel-
dering; want ALS er ooit verbroedering zal kom-
men, dient de waarheid eerst te worden gezien.
De deputaten zeggen dus niet: „dr. v. d. Zanden, wij
zijn alleen gereformeerd, u zult dit en dat"; doch ze
verklaren: „vergadering van dr. v. d. Zanden, u ver-
klaart ons, nog in uw laatste schorsingen, als onge-
reformeerd; wij beweren, dat gij de zaken treurig trac-
teert, en nu moogt u alles zeggen wat u wilt, wij zul-
len het openlijk overwegen". Voor niets, zoo'n han-
del? Wel, ik weet geen vruchtbaarder lectuur, en geen

DEUXAES.

Er verandert toch per saldo in de wereld niet zoo
heel veel.....

— Pardon, Mijnheer, maar sedert 1940 en sinds
de bevrijding.....

— Is alles bij het oude gebleven.

— Maar, Mijnheer, tempora mutantur et nos.....

— Juist, ik weet wat U zeggen wilt: de tijden ver-
anderen, maar de mensch blijft zichzelf gelijk!

— Neen, maar.....

— Ja, Mijnheer! De vooroorlogse mensch en de
naoorlogse mensch, dat is zoo ongeveer hetzelfde.
Na 1919 was het „Jeugd steigert" en na 1945 „Jeugd
steigert". Van 1914—1918 leerden we den O.W.-er
kennen, en vandaag noemen we ze „zwarte Pieten".
Maar oud of jong, het sóort is hetzelfde.....

— Maar in de Kerk.....

— Is het net eender.

Ik moest daaraan denken, toen mijn aandacht nog
weer eens viel op de beschrijving van den Deuxaes-
bijbel.

— Deuxaes.....?

— Ja, Deuxaes! De term is aan het kaartspel ont-
leend.

— Maar Mijnheer, kerk en kaartspel!

— Laat me U eens vertellen hoe dat zit. De Deux-
aes-bijbel is een van de voorgangers van den staten-
bijbel, verschenen in 1562. De bezorgers van dezen
Nederlandschen Bijbel kwamen al vertalende, natuur-
lijk ook Nehemia 5:3 tegen. Daar staat — het gaat
over den herbouw van Jeruzalem —: „maar hunne
voortreffelijken brachten hunnen hals niet tot den
dienst hun HEEREN".

Aan den wederopbouw van de Kerkstad, van Je-
ruzalem, deed de „upper ten", in Amsterdam zouden
ze zeggen: „de gouden zoom van het Vondelpark"
niet mee.

En toen ze dat lazen, toen dachten die bijbelbe-
zorgers: het was in Nehemia's tijd al net als tegen-
woordig. En ze plaatsten bij Nehemia 3:5 de kant-
teekening.

„De armen moeten het cruyse dragen,
de rijke en geven niets.
Deuxaes en heeft niet,
Sixcinque en geeft niet,
Quater drij die helpen vrij".

Dit versje beteekent, dat de armen (Deuxaes) niet
kunnen geven, de rijken (Sixcinque) niet willen geven,
maar dat de middenklasse (Quater drij) gaarne de
lasten draagt.

Zoo was het in Nehemia's dagen.

Zoo was het vlak voor den tachtigjarigen oorlog:
toen hebben meest de „kleine luyden" het gedaan.

Zoo was het in de dagen der Afscheiding: „valsche
munt, in Nederland niet gangbaar".

Zoo moest Kuyper weer met de „kleine luyden"
beginnen.

En zoo is het vandaag weer. De Vonk van Schie-
dam.....

— Maar ds Vonk.....

— Die kan het soms aardig zeggen! De Vonk zei,
dat over het algemeen de bontjassen en de auto's
synodaal waren gebleven.....

Neen, Mijnheer, de wereld is zichzelf aardig gelijk
gebleven. En het kerkpubliek ook.

Quater drij, die helpen vrij!

D. E. C.

N.B. Schrijvende ons stukje „Duur gekocht" stel-
den we in het voorbijgaan een tweetal vragen. Eén
aan het adres van ds van Dijk, die daarop niet,
één aan de Alproch, die daarop wel reageerde. We
schreven over een film-ster, van wie we veronder-
stelden, dat ze bereid leek zóó in een film over Maria-
Magdalena de hoofdrol te vervullen en voegden daar-
aan toe de vraag: „iets voor de Alproch?" We ont-
vingen nu van deze Algemeen Protestantisch Chris-
telijke Filmactie te Zeist het antwoord, dat ze voor
een verfilming van dat onderwerp niets gevoelt. We
nemen daar dankbaar kennis van en geven het hier
door.
D. E. C.

betere voor het verstaan van de historie van kerk en
dogma, dan de protocollen van schriftelijke samen-
sprekingen of van mondelinge. Een tijd van sub-
jectief-oprechte tegenstanders is daar niet
bang voor. — Schr. zegt althans:

De door U als „niet zoo aangenaam in deze omstan-
digheden aandoende" gewraakte synodale bede, doet
het m.i. beter, als daar gezegd wordt: „dat de Geest
Gods ons beiden zoozeer doordringe van den eisch tot
het uiterste te worstelen om de noodzakelijke eenheid
der gelovigen, dat wij beiden ons zelven kunnen ver-
loochenen en hindernissen overwinnen".

Dit „gebed" „dóet" het beter, lees ik. Maar IS het
ook beter? Als ik bedenk, dat zij, die zóó bidden,
vóór dit hun gebed begonnen, hun revisie-belofte met
voeten te treden, toen een nieuwe formule opstelden,